

Urząd Regulacji Energetyki

<https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/edukacja-i-komunikacja/publikacje/seria-wydawnicza-bibli/handel-energia-zasady/1339,III-CO-OZNACZA-WTO.html>
24.04.2024, 22:09

III. CO OZNACZA WTO?

A. POWRÓT DO PODSTAW

35. To co zaskakuje wielu, to fakt, że WTO nie oznacza „wolnego handlu”. WTO w rzeczywistości dąży do promowania handlu, robi to jednak w imię wyższych celów. WTO traktuje handel jako instrument, nie zaś jako cel sam w sobie. Wierzy przy tym, że instrument ten przysporzyć może ogólnego dobrobytu. Jasno stwierdza, że powinno to stać się w ramach trwałego rozwoju, nie zakłócającego warunków ochrony środowiska i potrzeb rozwoju gospodarczego w krajach słabiej rozwiniętych. Pierwsza preambuła, do Porozumienia z Marakeszu Ustanawiającego WTO, przedstawia to jak poniżej:

„[członków WTO] uznając, że ich stosunki w dziedzinie handlu i przedsięwzięć gospodarczych powinny zmierzać do podniesienia standardu życia, zapewnienia pełnego zatrudnienia oraz wysokiego i stale rosnącego poziomu dochodów realnych i efektywnego popytu, jak również rozwoju produkcji i handlu towarami i usługami przy optymalnym wykorzystaniu światowych zasobów zgodnie z celami trwałego rozwoju, mając przy tym na względzie ochronę i zachowanie środowiska i zwiększenie środków na realizację tego celu zgodnie z ich potrzebami na różnych poziomach rozwoju gospodarczego”.

36. W celu promowania handlu ⁶¹ pomiędzy członkami WTO przyjęte zostało prawie wyłącznie negatywne podejście ⁷¹: zabrania ono nakładania pewnych – ale nie wszystkich – barier w handlu. Dotychczas WTO nie wymaga, by rządy podejmowały działania pozytywne, na przykład w celu promowania konkurencji lub prywatyzowania pewnych branż przemysłu. ⁸¹, ⁹¹
37. Co więcej, tylko niektóre bariery nakładane przez rządy – a nie restrykcje handlowe stwarzane przez prywatnych operatorów – są zabronione na mocy WTO.
38. Ogólna zasada WTO polega na zobowiązaniu członków do eliminowania działań rządów zakłócających handel, w szczególności barier handlowych

dyskryminujących członków WTO lub dyskryminujących produkty importowane wobec krajowych. Jakkolwiek jednak, pewne bariery mogą być utrzymane. Członkowie WTO mogą utrzymać bariery handlowe bądź dlatego, że zniesienie tych barier nigdy nie było przyrzeczone (np. „niezwiązanie” stawki celnej lub pobieranie ceł poniżej poziomu „związania”), bądź dlatego, że zostały one wprowadzone jako środki zaradcze przeciwko nieuczciwym praktykom handlowym eksportera, bądź też dlatego, że bariery te służą prawnie uzasadnionym celom (takim jak ochrona zdrowia czy środowiska naturalnego lub też rozwój gospodarczy krajów słabo rozwiniętych) i objęte są klauzulami dotyczącymi wyjątków.

39. WTO nie precyzuje minimalnych ani maksymalnych standardów dla żadnego z tych prawnie uzasadnionych, niehandlowych celów. WTO nie zobowiązuje na przykład swoich członków do osiągnięcia jakiegoś minimalnego poziomu ochrony środowiska. Nie zabrania także swoim członkom przekroczyć jakiegoś poziomu maksymalnego w tym zakresie. W kontekście WTO, każdy z członków samodzielnie decyduje jaki poziom ochrony środowiska chce osiągnąć, nawet jeśli wymaga to zastosowania poważnych barier handlowych. Celem WTO jest, by po ustaleniu pożądanego poziomu ochrony środowiska członkowie wybrali środki do osiągnięcia tego poziomu, które nie będą stanowić arbitralnej czy nieuzasadnionej dyskryminacji ani ukrytej restrikcji handlowej.

B. PODSTAWY WTO W ŚWIETLE HANDLU ENERGIA

40. Odnosząc te podstawowe zasady do handlu energią, ważna jest świadomość, że reguły WTO mają moc oddziaływania jedynie na rządowe środki stosowane w sektorze energetycznym. Nie jest przedmiotem uregulowań działalność prywatnych operatorów, jak na przykład restrikcje nałożone przez prywatnego operatora w zakresie dostępu do sieci przesyłowej stanowiącej prywatną własność lub nadużycia pozycji rynkowej przez dawne państwowe monopole, które zostały sprywatyzowane i konkurują z innymi operatorami prywatnymi. ¹⁰⁾
41. Co więcej, zasady WTO nie po to są, aby usuwać typowe (omówione wcześniej) bariery w handlu energią (np. poprzez budowę stosownych sieci).
42. Zasady WTO w stopniu, w jakim stosowane są w TKE, są nawet bardziej ograniczone i stosują się wyłącznie do rządowych działań tworzących nietaryfowe bariery w handlu energią. Faktycznie, problem obniżania stawek celnych i innych kosztów pojawia się w Artykule 29 TKE (obecnie zawiera on wyłącznie zobowiązanie do „najlepszych starań”). Najbardziej restrykcyjna zasada WTO w sprawie barier taryfowych polegająca na tym, że każdy z członków WTO podporządkuje większość swoich ceł pewnemu maksimum, nie znajduje zastosowania.
43. Niemniej jednak, te reguły WTO, które stosuje się w kontekście TKE, nadal mają wielkie znaczenie dla ułatwienia handlu energią. Odnoszą się one do przejrzystości (transparentności) i niedyskryminowania w regulacji państwowej. Zmierzają one do

eliminowania zbyt licznych, nałożonych przez rządy, barier technicznych w handlu i usiłują zapewnić warunki do uczciwego handlu poprzez zakazanie pewnych form dumpingu lub subsydiowania.

⁶⁾O ile nie zostanie to odrębnie zaznaczone, słowo „handel” rozumiane być powinno w niniejszym dokumencie jako handel towarami, z wyłączeniem usług.

⁷⁾Porozumienie WTO ws. Handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS) jest głównym wyjątkiem od podejścia negatywnego. Zgodnie z Porozumieniem TRIPS, członkowie WTO zobowiązani są spełniać pewne minimalne standardy w zakresie ochrony praw autorskich krajowych oraz krajów członkowskich WTO.

⁸⁾Godnym zauważenia wyjątkiem jest „*Reference Paper*”, który wielu członków WTO włączyło do swoich zobowiązań GATS w dziedzinie handlu usługami telekomunikacyjnymi. Dokument ten zawiera zbiór podstawowych zasad regulacyjnych, zmierzających do zapewnienia uczciwej konkurencji (np. dostęp do sieci telekomunikacyjnych), które mają naturę bardziej pozytywną. Niektóre kraje wezwały też do przyjęcia podobnego podejścia w stosunku do handlu usługami energetycznymi (Communication from the United States on Classification of Energy Services, op. cit., para. 22).

⁹⁾Co więcej, można zauważyć, że w niedawnym Protocol of Accession niektóre kraje, których gospodarki znajdują się w okresie przejściowym, podjęły szczególne zobowiązania w sprawie prywatyzacji, choć narzędzia prywatyzacyjne nie są objęte regulacjami GATT/WTO.

¹⁰⁾Zobacz: akapit 139 poniżej poświęcony krajowym przedsiębiorstwom handlowym.

[[NA CZYM POLEGA SPECYFIKA HANDLU ENERGIĄ](#)] [[Spis treści](#)] [[GŁÓWNE ZASADY WTO STOSOWANE DO HANDLU ENERGIĄ ZGODNIE Z TKE](#)]

Data publikacji : 19.08.2005

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)